

Selskaper med deltakerfastsetting og fritaksmetoden

Selskaper med deltakerfastsetting er både subjekt og objekt i fritaksmetoden, men på flere punkter avviker reglene fra de som gjelder for aksjer og aksjeselskaper. Reglene oppfattes som vanskelig tilgjengelige.

Rådgiver skatt
Børge Busvold
Revisorforeningen

Dersom et aksjeselskap eier andeler i selskaper med deltakerfastsetting (ANS, DA KS), er det en del vilkår som må være oppfylt for at denne investeringen skal være omfattet av fritaksmetoden. Disse avviker fra vilkårene for at aksjer skal være i fritaksmetoden.

Videre er det et par særregler for selskaper med deltakerfastsetting som eier aksjer mv. som i utgangspunktet vil være omfattet av fritaksmetoden.

Reglene oppfattes som kompliserte og vanskelig tilgjengelige. I denne artikkelen skal jeg derfor gi en oversikt over regelverket for de vanligste typer investeringer som involverer selskaper med deltakerfastsetting (heretter forkortet SDF) og andeler i slike selskaper.

Utdelinger fra SDF til aksjeselskap

Reglene om skatteplikt på utdelinger av overskudd fra SDF til deltakerne i skatteloven § 10-42 gjelder bare utdelinger til personlige deltakere. Utdelinger til deltakere som er aksjeselskap, skattlegges i stedet etter skatteloven § 2-38 sjette ledd, dvs. at 3 % av utdelingen regnes som skattepliktig inntekt.

Dersom et aksjeselskap mottar utbytte fra et datterselskap, er utbyttet unntatt fra 3 %-beskatningen hvis selskapet har

mer enn 90 % av aksjene/stemmene, jf. skatteloven § 2-38 sjette ledd nr. 2. Dette unntaket gjelder ikke for utdelinger fra et SDF. Unntaket for mottatt aksjeutbytte er begrunnet i at datterselskapet like gjerne kunne avgitt konsernbidrag med skattemessig virkning. Det er jo ikke aktuelt for et SDF.

At det kun er 3 % av utdelingen som skal beskattes, gjelder også når SDF-et er hjemmehørende i et lavskatteland eller det dreier seg om utdelinger fra porteføljeinvesteringer (mindre enn 10 % eierandel) utenfor EØS. Dette virker kanskje unaturlig da et aksjeutbytte fra selskaper hjemmehørende i slike land ville vært skattepliktig fullt ut. At utdelinger fra SDF behandles annerledes, skyldes at uttak av overskudd fra SDF ikke omfattes av skattefritaket i skatteloven § 2-38 annet ledd. Da gjelder heller ikke begrensningene av dette skattefritaket i skat-

teloven § 2-38 tredje ledd for investeringer i lavskattland og porteføljeinvesteringer utenfor EØS.

Skatteplikten for utdelinger fra et SDF til et aksjeselskap er altså uttømmende regulert ved 3 %-regelen i skatteloven § 2-38 sjette ledd. Skal man investere utenfor EØS-området, kan det altså være mer gunstig å investere i andeler i et SDF enn i aksjer.

Grunnlaget for 3 %-inntekten

Når man skal fastsette grunnlaget for beskatning etter 3 %-regelen, skal det tas hensyn til at det er deltakerne som skattlegges for overskuddet i selskapet. Deltakerne kan ta ut skatten på dette overskuddet uten at det regnes som skattepliktig uttak. Dette følger av skatteloven § 2-38 sjette ledd a siste punktum og skatteloven § 10-42 tredje ledd a.

Eksempel:

Andel av overskudd 2021	kr 100 000	(22 % skatt)	
Utdeling 2021		kr	0
«Uegentlig innskudd»		kr 22 000	(Øker innbetalt kapital)
Andel av overskudd 2022	kr 100 000	(22 % skatt)	
Utdeling 2022		kr 75 000	

Kr 22 000 av utdelingen på kr 75 000 regnes som tilbakebetaling av tidligere års uegentlige innskudd (tidligere års skatt). Årets utdeling blir da kr 53 000 som skal reduseres med skatten på årets overskuddsandel (kr 22 000) før beregning av 3 %-inntekten. Grunnlaget for beskatning etter 3 %-regelen blir dermed:

$$\text{Kr } 53\,000 - \text{kr } 22\,000 = \text{kr } 31\,000 \times 3\% = \text{kr } 930$$

Aksjeselskap realiserer andel i et SDF

Utgangspunktet er klart: Andeler i SDF omfattes av fritaksmetoden og gevinst kan realiseres skattefritt mens det ikke gis fradrag for tap. Gevinst eller tap ved realisasjon eller uttak av eierandel i SDF omfattes av fritaksmetoden etter skatteloven § 2-38 annet ledd bokstav b.

I og med at realisasjon av andel i SDF omfattes av skatteloven § 2-38 annet ledd, gjelder også unntakene fra fritaksmetoden i tredje ledd for aksjeselskaper som eier andeler i SDF. For andeler i SDF er det to unntak, jf. bokstav e og f:

- Gevinst er skattepliktig dersom verdien av SDF-ets aksjebeholdning mv. utenfor fritaksmetoden har oversteget 10 % prosent av verdien av selskapets totale aksjebeholdning på noe tidspunkt de to siste årene.
- Tap er fradragsberettiget dersom verdien av SDF-ets aksjebeholdning mv. utenfor fritaksmetoden de siste to årene sammenhengende har oversteget 10 % av verdien av selskapets totale aksjebeholdning.

Hvilke aksjer mv. som ikke er i fritaksmetoden, er regulert i skatteloven § 2-38 tredje ledd bokstav a-d. Dette omfatter bl.a. aksjer i selskaper i lavskattland og visse aksjer utenfor EØS der en ser hen til eierandel (mer eller mindre enn 10 %) og eiertid (mer eller mindre enn to år). Jeg går ikke nærmere inn på disse reglene her.

Det er kun verdien av aksjebeholdningen som måles. Dette gjelder selv om aksjebeholdningen bare utgjør en liten, ubetydelig andel av SDF-ets totale verdi. Dermed er det nok slik at regelen kan åpne for skatteplanlegging ved å la SDF-et investere i noen aksjer utenfor fritaksmetoden, beholde disse i minst to år, tømme SDF-et for verdier ved uttak med 3 %-beskatning og få fradrag for tap ved oppløsning av SDF-et eller annen realisasjon av andelen.

Det er kun eierandeler som medregnes. Det innebærer at f.eks. aksjeopsjoner

ikke teller med, selv om opsjoner kan være omfattet av fritaksmetoden.

Realisasjon av andeler i SDF hjemmehørende i utlandet

Jeg ser her bort fra de tilfellene der det utenlandske SDF-et behandles som eget skattesubjekt. Utgangspunktet er at også utenlandske SDF, i likhet med norske, ikke regnes som egne skattesubjekt, men at deltakerne skattlegges ved deltakerfastsetting.

Norsk deltaker er i utgangspunktet skattepliktig til Norge for deltakelse i et SDF hjemmehørende i utlandet. Skatteplikten omfatter både løpende inntekt og gevinst/tap ved realisasjon av andel. Slik inntekt og gevinst regnes i utgangspunktet som virksomhetsinntekt etter skatteavtalene. Det betyr at norsk beskatningsrett kan være begrenset i skatteavtale med selskapets hjemland.

Når det gjelder skatteplikten på gevinsten eller fradragsretten for tap etter norsk skattelov, er det de samme reglene som gjelder enten SDF-et er hjemmehørende i Norge eller i utlandet, herunder lavskattland. Det betyr at 10 %-regelen beskrevet ovenfor også gjelder for andeler i SDF hjemmehørende i utlandet.

SDF mottar utbytte eller realiserer aksjer

Her gjelder de samme reglene som når et aksjeselskap mottar aksjeutbytte eller realiserer aksjer. Dette følger av skatteloven § 10-41 annet ledd annet punktum der det heter at bestemmelsene i § 2-38 tredje, fjerde og syvende ledd gjelder tilsvarende. Om utbytte, gevinst og tap på aksjene er omfattet av fritaksmetoden eller ikke, er altså avhengig av hvor aksjeselskapet er hjemmehørende, og eventuelt av eierandel og eiertid.

3 %-regelen gjelder også for SDF som mottar utbytte som i utgangspunktet er i fritaksmetoden. Her avviker regelen fra den som gjelder for aksjeselskaper ved at det for SDF ikke er noe unntak for tilfeller der SDF-et eier

eller kontrollerer mer enn 90 % av aksjene/stemmene.

SDF eier andeler i et underliggende SDF

Også her gjelder de samme reglene som når et aksjeselskap eier andeler i et SDF. Inntekten i det underliggende SDF-et inngår i den skattepliktige inntekten til deltakeren. Uttak av overskudd fra det underliggende SDF-et beskattes etter 3 %-regelen. Dette gjelder selv om SDF-et eier mer enn 90 % av andelene.

Når det gjelder gevinst og tap ved realisasjon av andelen i det underliggende SDF-et, gjelder de samme reglene som om andelene hadde vært eid av et aksjeselskap. Det avgjørende for om det foreligger skatteplikt eller fradragsrett, er hvor stor andel av SDF-ets eventuelle aksjebeholdning de siste to årene som har bestått av aksjer utenfor fritaksmetoden.